

FINANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ VE FINANSAL EĞİTİMİN FINANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYİ ÜZERİNE ETKİSİ: ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ*

Dr.Öğr.Üyesi Dilek COŞKUN ERDOĞAN¹
Dr.Öğr.Üyesi Sedat ERDOĞAN²

ÖZET

Finansal okuryazarlık, bireylerin sahip olduğu finansal bilgiler aracılığıyla ekonomik hayatlarında doğru tutum ve davranışlar sergilemelerine ve rasyonel finansal kararlar almalarına yardımcı olur. Bu kapsamda, bu çalışma, Şırnak Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesini ve finans alanındaki eğitimin finansal okuryazarlık seviyesine bir etkisinin olup olmadığını araştırmaktadır. Yüz yüze anket yönteminin uygulandığı çalışmada, Şırnak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden 49, Mühendislik Fakültesi'nden 25, İlahiyat Fakültesinden 24 ve Meslek Yüksek Okulu'ndan ise 48 olmak üzere toplamda 146 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan söz konusu öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin genel olarak düşük çıktığı görülmüştür. Temel düzey finansal okuryazarlık ölçütünde tespit edilememesine karşın, ileri düzey finansal okuryazarlık ölçütünde finans eğitiminin finansal okuryazarlık seviyesini etkilediği saptanmıştır. Aynı zamanda yaş ve cinsiyet gibi faktörler ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: finansal bilgi, finansal okuryazarlık, finansal okuryazarlık seviyesi, Şırnak Üniversitesi öğrencileri.

THE MEASUREMENT OF FINANCIAL LITERACY AND THE EFFECT OF FINANCIAL EDUCATION ON FINANCIAL LITERACY LEVEL: SIRNAK UNIVERSITY SAMPLE

ABSTRACT

The financial literacy helps individuals to display correct attitudes and behaviors and to make rational decisions in their economic lives through financial information which individuals have. Within this context, this study investigates both financial literacy level of students of Sırnak University, and whether the financial education has an effect on financial literacy level. In this study, the face-to-face survey method was practiced, and the survey was applied to total of 146 students, including 49 from the Faculty of Economics and Administrative Sciences, 25 from the Faculty of Engineering, 24 from the Faculty of Theology, and 48 from the Vocational Higher School. In this study, It is found that the financial literacy level of Sırnak University's students is generally low. The financial education has no effect on the basic level of financial literacy, however it has positive effect on the advanced financial literacy. Meanwhile, there is no a statistical significant relationship between financial literacy level and age and gender factors.

Key Words: financial information, financial literacy, financial literacy level, the students of Sırnak University.

* Bu çalışma, 7-10 Aralık 2017 tarihinde gerçekleştirilen I. Uluslararası Mardin Kültür ve Medeniyet Kongresi'nde özet bildiri şeklinde sunulmuştur.

¹ Şırnak Üniversitesi, İşletme Bölümü

² Şırnak Üniversitesi, İşletme Bölümü

1. GİRİŞ

Günümüzde bilgi her alanda giderek daha önemli hale gelmektedir. Bilgiye en fazla ihtiyacı olan alan yadsınamaz ki finansal kararların alındığı ve uygulandığı taraftır. Bu bağlamda, ister işletmeler ister bireyler bazında finansal anlamda bilgi ve becerilere sahip olunması, doğru kararların alınarak istenilen ya da planlanan noktaya gelmesini sağlayabilmektedir. Bireylerin finansal bilgi ve becerilere sahip olması onların hayatları boyunca ekonomik anlamda rasyonel tutum ve davranış sergilemeleri anlamına gelebilmektedir. Bu da daha refah bir bireysel hayat ve daha refah bir toplum demektir.

Bireylerin finansal anlamda yeterli bilgi ve becerilere sahip olması ve bu sahip oldukları bilgi ve becerileri yaşamlarında alacakları finansal kararlarda kullanmaları onların finansal okuryazar olabilmeleri ile mümkündür. Finansal okuryazarlık, literatürde farklı unsurlar ile tanımlanmıştır. Bunlar; kendine özgü bir bilgi tarzı, bu bilgiyi uygulama kabiliyeti ya da becerisi, bilginin algılanması ve iyi finansal davranışlar ve deneyimler şeklinde sıralanabilmektedir (Hung vd, 2009: 5). OECD'ye göre finansal okuryazarlık, doğru finansal kararlar vermek ve bireysel refahı sağlamak için gerekli olan farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların kombinasyonudur (OECD, 2011:3). Aynı zamanda finansal okuryazarlık, sahip olunan bilgilerle paranın şimdi ya da gelecekte yönetilmesi veya kullanılması ve bu söz konusu bilgiler aracılığıyla finansal kararlarda yargıda bulunma becerisi olarak tanımlanabilmektedir. Bu bağlamda, finansal okuryazarlık emeklilik için birikimde bulunabilmeyi, geleceği planlamayı, rasyonel bir şekilde harcamayı sağlayabilirken, çocukların eğitimi ve iş kaybı gibi durumlarla başa çıkmayı kolaylaştırabilir (GAO, 2009: 2). 1997-98 yıllarında lise öğrencilerinin dahil edildiği Jump\$tart Koalisyonu tarafından yapılan finansal okuryazarlıkla ilgili ilk çalışmaya göre finansal okuryazarlık, bireylerin hayatları boyunca finansal güvenliklerini sağlayabilmeleri için finansal kaynakların doğru kararlarla yönetilmesini sağlayan yeteneklerin ve bilginin kullanılma becerisidir (Duarte ve Hasting., 2012: 5).

Finansal okuryazarlık paranın zaman değeri kavramı, faiz (basit ve bileşik faiz), risk ve getiri, enflasyon gibi ekonomi ve finansın temeli olan bilgilerin farkında olunması anlamına gelmektedir. Bu kapsamda finansal okuryazarlıkta çok karmaşık olmayan ve uzmanlık gerektirmeyen temel bilgiler söz konusudur (TEB, 2014: 3). Finansal okuryazarlığın finansal karar vermeyi etkileyen bir kavram olması sebebiyle, bireylerde temel finansal okuryazarlığın düşük olması durumunda emeklilik planlamalarında eksiklik, borsaya katılımda zayıflık ve borçlanma davranışlarında sorunlar oluşturabilmektedir (Lusardi, 2008: 2). Aynı zamanda finansal bilgilerin yetersizliği maliyet unsurunu ortaya çıkarmaktadır. Örneğin bileşik faiz kavramını anlamayan tüketiciler, işlem ücretlerine daha fazla harcama yapabilirler, daha yüksek borç altına girebilirler ve kredilerinde daha yüksek faiz oranlarına maruz kalabilirler. Bunun yanı sıra daha fazla borçlanamayabilir ve daha az para tasarrufu yapabilirler (Klapper vd, 2015: 4).

Bu bağlamda finansal okuryazarlık sadece bireysel yaşam için değil toplum refahı için oldukça önem arz eden bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin yüksek olması karmaşık finansal ürünleri kullanırken daha bilinçli olmalarını sağlamanın yanı sıra, sermaye piyasalarına

yönelmelerine de katkı sağlayabilmektedir. Finansal okuryazarlık seviyesi yüksek olan bireylerin daha rasyonel kararlar alarak tasarruf edebileceği ve tasarruflarını yine sahip olduğu finansal bilgiler sayesinde sermaye piyasalarına yönlendirebileceği göz ardı edilmemelidir. Dolayısıyla genel ekonomik anlamda işletmelerin faaliyetlerine devam edebilmek için ihtiyaç duyduğu fonların sermaye piyasalarından sağlanması bir bakıma bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile ilişkilendirilebilir. Sonuç itibariyle bireylerin ve toplumların finansal okuryazarlık düzeylerinin önemi göz ardı edilemez.

Finansal okuryazarlığın ölçülmesinde Lusardi ve Mitchell'in (2005) geliştirdiği 3 kriterli metot söz konusudur. Bu metodu oluşturan kavramlar bileşik faiz, enflasyon ve risk çeşitlendirmesi şeklinde sıralanmaktadır. Bu metottaki kavramların dizaynı ile finansal okuryazarlığı ölçebilen bir ölçüt ortaya çıkarılmıştır. Bu ölçüt ile soruların oluşturulmasında dört ilkededen bahsedilmektedir. Bunlar sırasıyla; soruların temel bilgiyi ölçecek derecede basit olması, insanların günlük finansal kararlarıyla ilgili kavramlarla ilişkili olması, yaygın kabulü sağlaması için kısa ve öz olması ve son olarak da soruların kişilerin finansal bilgi seviyelerini ayırt edebilme özelliğinin olması ve karşılaştırma yapmaya olanak tanınmasıdır (Lusardi and Mitchell, 2013:8-9).

Lusardi ve Mitchell'in 2005 yılında geliştirdiği metodun üzerine eklemeler yaparak, Rooij vd. (2011) finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek için iki modül tasarlamıştır. Birinci soru seti, temel düzeyde finansal okuryazarlığı tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu sorular; faiz oranlarının işleyişi, enflasyon, iskonto ve nominal değer ile gerçek değer arasındaki fark gibi konuları içermektedir. İkinci soru seti ise, daha gelişmiş finansal bilgiyi ölçmeyi amaçlayan ve hisse senedi piyasasının işlevi, risk çeşitlendirmesinin işlevi ve tahvil fiyatları ile faiz oranları arasındaki ilişki gibi faktörlere bağlı olan sorulardan meydana gelmektedir (Rooij, 2011: 452).

Bu çalışmada, Rooij vd'nin (2011) son halini verdikleri finansal okuryazarlık anket soruları kullanılarak, Şırnak Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı araştırmaya katılan öğrencilerin hem temel hem de ileri düzey finansal okur yazarlık seviyelerini belirlemek olduğundan, bu ölçütün her iki düzeyi ölçmesi bu çalışmada kullanılmasını uygun kılmıştır. Aynı zamanda çalışmada hem temel düzey hem de ileri düzey soruların sorulması ile öğrencilerin finans eğitimi alıp almamaları durumuna göre finansal okuryazarlık düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği de ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Bunun yanı sıra, finansal okur yazarlık alanında Şırnak ili bazında bir çalışmanın bulunmaması çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran en önemli özelliklerden biridir. Bireylerin hayatları boyunca finans alanındaki kararlarında finansal okur yazarlık düzeylerinin oldukça önemli olması, finansal okur yazarlık seviyesinin ölçülmesini ve çıkan sonuca göre de hareket edilmesini gerekli kılmaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Finansal okur yazarlıkla ilgili elde edilen yerli ve yabancı kaynaklar şu şekilde özetlenmiştir.

Bernheim ve Garrett (2003) çalışmalarında, özellikle düşük eğitim seviyesine ve düşük gelir grubuna dahil olan kişilerin finansal danışmanlık programlarına katıldıklarında daha iyi finansal kararlar alabildiklerini saptamışlardır.

Lusardi (2008) ABD’de belli demografik gruplar arasında finansal okuryazarlık oranını araştırmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, özellikle düşük eğitim düzeyine sahip olanların, kadınların, Afrikalı-Amerikalıların ve İspanyol’ların finansal okuryazarlık düzeyleri düşük gözlemlenmiştir.

Marcolin (2008) çalışmasında Avustralya’daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmış ve genel olarak seviyenin tatmin edici olduğunu belirlemiştir. Ancak belli alanlardaki okuryazarlık seviyesinin daha fazla geliştirilmeye gerek duyulduğunu saptamıştır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik özellikleri arasında ilişki olduğu görülmüştür.

Lusardi ve Tufano (2009) borç okuryazarlığı düzeyi düşük olan kişilerin daha yüksek maliyetli borçları kullandıklarını saptamışlardır. Finansal okuryazarlık alanında yeterli bilgiye sahip olmayan bireylerin borç maliyetlerini bilemediklerinden dolayı daha yüksek maliyeti olan borçları tercih ettikleri görülmüştür.

Altıntaş (2009) çalışmasında belirlenmiş katkı esaslı emeklilik planlarında, katılımcılar açısından yatırım eğitiminin gerekliliğini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, yatırım eğitimi programının araştırmaya katılan bireylerin finansal bilgi birikimini ve donanımlarını oldukça artırdığı, yapılan istatistiksel analizlere göre doğrulanmıştır.

Lusardi vd. (2010) çalışmalarında genç nüfusun faiz, enflasyon ve risk dağıtımı gibi kavramlarda bilgi yetersizliklerinin olduğunu ve buna bağlı olarak finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu saptamışlardır.

Lusardi ve Mitchell (2011) ABD’de gençlerin, kadınların ve eğitim düzeyi düşük olan bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğunu saptamışlardır.

Rooij, Lusardi and Alessie (2011) De Nederlandsche Bank (DNB) hanehalkına uyguladıkları çalışmalarında kişilerin finansal okuryazarlığını ve finansal okuryazarlığın borsa payı katılımıyla olan ilişkisini araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların faiz, paranın zaman değeri ve enflasyon gibi temel finansal bilgilere sahip oldukları ancak ileri düzey finansal bilgileri bilen katılımcıların çok az olduğu saptanmıştır.

Temizel ve Bayram (2011) Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin temel düzeyde finansal okuryazarlık seviyelerini araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre öğrenciler kendilerini finansal durumlarını yönetmede olduğundan daha başarılı görmektedir.

Atkinson ve Messy (2012) OECD ülkelerini baz alarak bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini ve finansal davranışlarını araştırmışlardır. Çalışmalarında 8 farklı kavram (bölme, paranın zaman değeri, kredi maliyeti, basit faiz, basit ve bileşik faiz,

risk ve getiri, enflasyon ve çeşitlendirme) ele alınmış ve karşılaştırmalı olarak özellikle paranın zaman değeri, basit ve bileşik faiz kavramlarının kişilerin en zor anladığı kavramlar olduğu anlaşılmıştır.

Mercan (2012) çalışmasında Türkiye Ulaştırma Bakanlığına bağlı bir şubede çalışan bireylerin ekonomi okuryazarlığı düzeylerini incelemiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre ankete katılan çalışanların bireysel ekonomi kullanımı açısından yüksek düzeyde ekonomi okuryazarı oldukları saptanmıştır. Aynı zamanda yüksek lisans mezunu olan katılımcıların lise ve üniversite mezunlarına göre daha üst seviyede ekonomi okuryazarı oldukları belirlenmiştir.

Arrondel, Debbich and Savignac (2012) finansal okuryazarlık ve borsaya katılım arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre, finansal kültürün hisse tutma olasılığı üzerinde güçlü etkiye sahip olduğu, buna karşın temel finansal bilgilerin etkisinin daha zayıf olduğu görülmüştür.

Brown and Graf (2012) İsviçre hane halkına anket yöntemi uygulayarak bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini ve finansal okuryazarlığın hane halkı yatırımları ve borçlanması ile ilişkisini araştırmışlardır. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, katılımcıların yarısı temel düzey finans sorularının üçüne doğru cevap verebilmiştir. Finansal okuryazarlığın kadınlar, göçmenler ve düşük gelirli ailelerde daha düşük seviyelerde olduğu görülmüştür.

Agnew, Bateman and Thorp (2013) Avustralyalı katılımcılara uyguladıkları çalışmalarında finansal okuryazarlık ile emeklilik planlaması arasındaki ilişkiyi aritmetik gerektiren sorular içeren bir ölçüt kullanarak araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre finansal okuryazarlık düzeyi ile emeklilik planlaması arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Sarıgül (2014) çalışmasında öğrencilerin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile demografik özellikleri arasında belli ilişkiler olduğunu saptamıştır. Ancak, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu ve geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir.

Şahin (2014) çalışmasında Bozüyük Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini araştırmış ve sonuçların çok düşük olduğunu saptamıştır. Bu bağlamda, belirlenen araştırma kriterlerine göre, her 4 öğrenciden sadece birinin finansal okuryazar olduğunu belirtmiştir.

Er vd. (2014) lisans eğitim program içeriklerinin finansal okuryazarlığa olan etkisini OECD finansal okuryazarlık ölçeği ile araştırmışlar ve elde edilen analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin %31,7'sinin yüksek, %30,1'inin orta ve %16'sının ise düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu anlaşılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin eğitim alanı ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Bayram (2014) çalışmasında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) ve Porsuk Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin temel düzey finansal okuryazarlık seviyelerini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin finansal anlamda kendilerini olduğundan daha iyi gördükleri belirlenmiştir. Aynı zamanda İİBF öğrencilerinin Meslek Yüksekokul öğrencilerine göre finansal anlamda daha bilinçli olduğu saptanmıştır.

TEB'in (2015) yapmış olduğu "Finansal okuryazarlık ve erişim endeksi" adlı çalışmada paranın zaman değeri, basit ve bileşik faiz kavramlarının çok iyi anlaşılması ortaya koyulmuştur.

Alkaya ve Yağlı'nın (2015) Nevşehir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmalarında, finansal tutum ile finansal davranış arasında ilişki olduğunu saptamışlardır. Öğrencilerin olumlu finansal tutum ve davranış sergilediklerini ancak finansal bilgi açısından yeterli olmadıklarını belirlemişlerdir.

Kılıç, Ata ve Seyrek (2015) çalışmalarında Gaziantep üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini farklı demografik özellikleri açısından incelemişlerdir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı seviyelerinin %48 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre finansal okuryazarlık seviyesinin daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinde kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımının etkili olduğu görülmüştür.

Sezer ve Demir (2015) Türkiye'deki yatırımcılar üzerinde yaptıkları anket çalışması ile yatırımcıların finansal okuryazarlık ve bilişsel yetenek seviyelerini ve aynı zamanda yatırımcıların finansal okuryazarlık ve bilişsel yetenek düzeyleri ile psikolojik yanılsamalar arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre, söz konusu yatırımcıların finansal okuryazarlık ve bilişsel yetenek düzeylerinin Amerika, Almanya ve Hollanda'ya göre oldukça düşük seviyede olduğu anlaşılmıştır.

Fettahoğlu (2015) Kocaeli'nde ikamet eden bireylerin dahil edildikleri bir anket çalışması ile söz konusu bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin ve hane halkının bütçe yönetimi konusundaki davranışlarını araştırmıştır. Elde edilen analiz sonuçlarına göre ankete katılan bireylerin temel düzeyde finansal bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Bilgi eksikliğinin olduğu hisse senedi, tahvil ve yatırım fonu gibi menkul değerlere yatırım seviyesinin çok düşük olduğu saptanmıştır.

Ünal, Düğür ve Söylemez (2015) Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı Meslek Yüksekokulu'nda kredi kartı kullanan öğrencilerin dahil olduğu bir anket çalışması yapmışlardır. Elde edilen analiz sonuçlarına göre ekonomi okuryazarlığı yüksek olan kişilerin ekonomik anlamda karar verirken daha rasyonel ve bilinçli oldukları saptanmıştır.

Özen ve Kaya (2015) Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu (UBYO) öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırarak, müfredatlardaki finans içerikli derslerin

okuryazarlık seviyesi üzerinde etkili olup olmadığını incelemişlerdir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, finansal okuryazarlık düzeyi %40,68'dir. Finans eğitimi alan öğrencilerin diğer bölümlere göre daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları anlaşılmıştır. Ayrıca kadınların finansal okuryazarlık seviyesinin erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Almenberg and Dreber (2015) kadınların erkeklere nazaran daha düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduklarını vurgulayarak, kadınlar ve erkekler arasında hisse senedi piyasasına katılım ve finansal okuryazarlık düzeyleri arasında var olan cinsiyet boşluğunu incelemişlerdir. Temel finansal okuryazarlık düzeyini kontrol ettiklerinde tahmin edilen cinsiyet boşluğunun azaldığını görmüşlerdir. Fakat yine de risk alma düzeyi açısından cinsiyet boşluğunun hala var olduğunu belirlemişlerdir.

Kaderli, Gümüş ve Danışman (2016) çalışmalarında Türk Silahlı Kuvvetleri'nde görev yapmış emekli askerleri örneklem olarak bu askerlerin finansal okuryazarlık seviyelerini araştırmışlardır. Analiz bulgularına göre örnekleme dahil edilen emeklilerin çoğunluğunda finansal okuryazarlık seviyesinin yeterli olmadığı anlaşılmıştır.

Yardımcıoğlu ve Yörük (2016) Kahramanmaraş'ta çalışan bireyler üzerine yaptıkları çalışmalarında finansal farkındalık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre, finansal farkındalık ile finansal okuryazarlık arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin finansal farkındalıklarının artması ile finansal okuryazarlık düzeylerinin de arttığı anlaşılmıştır.

Serin, Şahin ve Durgun (2016) çalışmalarında Kahramanmaraş İli Orman Ürünleri Endüstrisi yöneticilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, yöneticilerin %92'si taksitlendirme işlemine karar verirken gelirlerini göz önünde bulundurduklarını belirtmiştir. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan yöneticilerin %20'sinin döviz değişimleri konusunda bilgisiz oldukları görülmüştür.

Barış (2016) Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin bireysel bütçeleme davranışları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmayla finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan ya da düşük olan öğrenciler arasında bütçeleme davranışının farklı olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin temel düzeyde iyi olduğu ancak ileri düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları yine analiz sonuçlarından tespit edilmiştir.

Çam ve Çam (2016) Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki bireylere uyguladıkları anket yöntemi ile finansal davranış ve tutum ile mobil bankacılık uygulamaları kullanım düzeyi arasındaki etki ve ilişkiyi araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre, bireylerin finansal davranış ve tutumları ile mobil bankacılık kullanımı arasında anlamlı bir ilişki söz konusu değildir.

Altan ve Biçer (2017) tarafından sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri araştırılmış ve elde edilen analiz sonuçlarından finansal okuryazarlık başarı

puanının %60 olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca erkek sağlık çalışanlarının kadın sağlık çalışanlara göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazar olduğu belirlenmiştir. Eğitim, gelir düzeyinin ve kadro unvanlarının da finansal okuryazarlık seviyesine etki yarattığı gözlemlenmiştir.

Yıldırım vd. (2017) bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini ve finansal okuryazarlık ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi Karabük'te yaşayan ve demir çelik endüstrisinde çalışan bireyler üzerinde araştırmışlardır. Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların sadece %8,9'u temel düzey finansal okuryazarlık sorularına doğru cevap vermiştir. İleri düzey finansal okuryazarlık sorularına ise sadece %0,3 oranında doğru cevap verilmiştir. Ayrıca sadece eğitimin ve aylık gelirin hem temel hem de ileri finansal okuryazarlık seviyesinde belirleyici olduğu görülmüştür.

Ahmetoğulları ve Parmaksız (2017) Harran Üniversitesi Hilvan MYO öğrencilerini dahil ettikleri çalışmalarında finansal iyilik hali ile finansal okuryazarlık ve kredi kartı tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin cinsiyetleri ve bölümleri ile finansal okuryazarlıkları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ancak kredi kartı tutumu ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki gözlemlenmiştir. Yine finansal iyilik hali/mali sıkıntı ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır.

Kim, Choi and Lee (2017) çalışmalarında Güney Kore'de yaşayan iki grup Kore'li üzerinde -ki bunlar Güney Kore'de doğup büyüyenler ve Kuzey Koreli mülteciler- finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Kuzey Korelilerin finansal okuryazarlık düzeyini araştırarak, kapitalist bir toplum içine yerleştikten sonraki değişimlerini ve finansal okuryazarlığı geliştirmedeki kurumsal çevrelerin önemini incelemişlerdir. Analiz sonuçlarına göre, kendi ülkelerinde finansal piyasalara erişimleri çok kısıtlı olan Kuzey Kore mültecilerinin Güney Korelilere göre finansal okuryazarlıkları daha düşüktür.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Şırnak Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin ortaya çıkarılması amaçlanan bu çalışmada, 165 öğrenci örnekleme dahil edilmiş ve öğrencilere yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Toplanan 165 anketin ancak 146 adedinin analizde kullanılabilir olduğu anlaşılmıştır. Şırnak Üniversitesi kampüsünde yer alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF), Mühendislik Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ve Şırnak Meslek Yüksekokulu öğrencileri bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Ekim 2017 tarihiyle İİBF'de 131, Mühendislik fakültesinde 281, İlahiyat fakültesinde 299 ve MYO'da 291 öğrenci kayıtlı gözükmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın ana kütle sayısı 1002 olarak saptanmıştır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan'ın (2004) belirttiği evren büyüklüğüne göre, örneklem seçimi tablosundan 1000 kişilik bir ana kütlede tesadüfi örneklem sayısı olarak 165 gözlem sayısının uygun olabileceği görülmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Öğrencilere uygulanan anket temel ve ileri düzey finansal okuryazarlık seviyesi olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmada yüz yüze anket yöntemi ile elde edilen veriler STATA Veri Analizi ve İstatistik Yazılımı ile analiz edilmiştir. Analizde

istatistiki tanımlamalar yapılmış ve Probit Regresyon analiziyle Eğilim Skoru Eşleştirme metodu kullanılmıştır.

Bireysel eşleştirmenin mümkün olmadığı durumlarda istatistiksel eşleştirme iki ayrı veri setini eşleştirmeye dayanan ve veriler arasındaki bağlantıyı bulmaya yarayan bir incelemedir. Bu teknikle iki ayrı veri setinden yeni ve sentetik bir veri seri oluşturulmakta ve daha esnek veri analizleri yapılabilmesine imkan tanımaktadır. Özellikle, benzerliklerin eşanlı tespit edilemediği durumlarda bu tür sentetik veri oluşturmanın avantajları bu metodun kullanılmasında temel motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır (Kum and Masterson, 2008: 1).

Eğilim Skoru Eşleştirme, işlem uygulanan birim ya da birimlerin etkilerinin tahmin edilmesinde kullanılan araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır (Abadie and Imbens, 2016:781). Eğilim Skoru Eşleştirme yöntemi Rosenbaum ve Rubin (1983) tarafından geliştirilmiş olup, eğilim skorları belli bir işlemin gözlenen ortak değişkenlerinin şartlı olasılıkla ataması olarak tanımlanmaktadır.

Bu yöntemde karşımıza çıkan eşleştirme, potansiyel ve büyük bir kontrol grubundan işlem uygulanmış/etkisi araştırılan gruptaki dağılıma benzer bir şekilde ortak değişkenlerin dağılımını içeren uygun büyüklükte bir kontrol grubu oluşturmaktır (Rosenbaum and Rubin, 1983: 48-49).

Yöntemde 0 işlem görmemiş gözlemleri 1 ise işlem görmüş gözlemleri ifade etmektedir. Örnek vermek gerekirse, işlem olarak belli bir sosyal programa katılım kabul edilirse bu durumda programa katılmamış olmanın sonuçları 0 (y_0) olarak kodlanırken, programa katılmış olmanın sonuçları 1 (y_1) olarak kodlanır (Heckman et al. 1998: 264).

Eğilim Skoru Eşleştirme yöntemi Lojistik Regresyon ya da Probit Regresyon analizleriyle yapılmaktadır. Model sonuçları birbirine benzediğinden dolayı iki modelden herhangi biri tercih edilebilir. Bu çalışmada kullanılan Probit Regresyon modeline göre formülasyon aşağıdaki gösterildiği gibidir (Meydan, 2014):

$$P(T_i = 1) = \Phi(\beta_i X_i) = \Phi(\beta_0 + \beta_1 * X_1 + \dots + \beta_n * X_n), \quad (1)$$

Modelde P değeri işlem uygulanma ya da uygulanmama olasılık değerini, T kategorik değişkeni ve $X_{1,2,\dots,n}$ bağımsız değişkenleri ifade etmektedir.

Çalışmanın alternatif hipotezleri aşağıda belirtildiği gibidir:

H_1 : Katılımcıların finans eğitimi alıp almama durumu temel düzey finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde bir etkiye sahiptir.

H_2 : Katılımcıların finans eğitimi alıp alama durumu ileri düzey finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde bir etkiye sahiptir.

H_3 : Finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde cinsiyet faktörünün bir etkisi vardır.

H_4 :Finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde yaş faktörünün bir etkisi vardır.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Şırnak Üniversitesi öğrencilerinin dahil edildiği ve yüz yüze anket yönteminin uygulandığı çalışmanın analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır. Anket formu ekte verilmektedir. Söz konusu öğrencilerin demografik özellikleri ve temel ve ileri düzey finansal okuryazarlık seviyeleri tablolar halinde gösterilmiştir.

1.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Tanımlamaları

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Tanımlamaları Tablo 1’de gösterildiği şekildedir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

	Cinsiyet		Yaş
	Kadın	Erkek	Ortalama
Birimler			
İİBF	31	18	22.6
İlahiyat	11	13	22.3
Mühendislik	8	17	22.6
MYO	19	29	21.6
Toplam	69	77	22.3

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin 69'u kadın ve 77'si erkektir. Yani araştırmaya katılan öğrencilerin %47'si kadinken %53'ü erkektir. Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin 31'i ve erkek öğrencilerin 18'i İİBF’de öğrenim görmektedir. Çalışmada yer alan ilahiyat fakültesinde öğrenim gören kadın öğrenci sayısı 11 ve erkek öğrenci sayısı da 13’tür. Yine araştırmaya katılan kadın öğrencilerden 8’i ve erkek öğrencilerden 17’si mühendislik fakültesinde öğrenim görürken; MYO’dan 19 kadın öğrenci ve 29 erkek öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Bu bağlamda, örnekleme dahil edilen öğrencilerin %34’ü İİBF’de, %16’sı İlahiyat fakültesinde, %17’si Mühendislik fakültesinde ve geri kalan %33 de MYO’da öğrenim görmektedir. İİBF, İlahiyat ve Mühendislik öğrencilerinin yaş ortalaması 22 iken MYO öğrencilerinin 21 olarak görülmektedir. Bu bağlamda araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak yaş ortalamasının 22 olduğu belirlenmiştir.

1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Temel ve İleri Düzey Finansal Okuryazarlık Seviyeleri

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Temel ve İleri Düzey Finansal Okuryazarlık Seviyeleri Tablo 2’de gösterildiği şekildedir.

Tablo 2: Temel Düzey Finansal Okuryazarlık Seviyesi

Değişkenler	Tüm Veri Seti			Finans Alanında Eğitim Alanlar			Finans Alanında Eğitim Almamış Olanlar		
	G. Sayısı	Ortalama	S.Sapma	G. Sayısı	Ortalama	S.Sapma	G. Sayısı	Ortalama	S.Sapma
Temel Düzey Değişkenler									
1. Bankada 100 TL mevduatın olduğunu ve yıllık faiz oranının %2 olduğunu varsayalım. 5 yıl sonra sizce bankadaki para ne kadar olur?	146	0.5479	0.4994	81	0.5926	0.4944	65	0.4923	0.5038
2. Bankada 100 TL mevduatın olduğunu ve yıllık faiz oranının %20 olduğunu ve parayı bankadan çekmediğini varsayalım. 5 yıl sonra banka hesabında toplam ne kadar para olur?	146	0.3356	0.4738	81	0.3827	0.4891	65	0.2769	0.4510
3. Mevduat faiz oranının yıllık bazda %1 ve enflasyon oranının %2 olduğunu varsayalım. 1 yıl sonra bankadaki paranızla alım gücünüz ne şekilde değişir?	146	0.2945	0.4574	81	0.2840	0.4537	65	0.3077	0.4651
4. Arkadaşınıza bugün 10.000 TL ve onun kardeşine 3 yıl sonra almak koşuluyla 10.000 TL miras kalırsa, söz konusu miras nedeniyle hangisi daha fazla zenginleşmiştir?	146	0.3836	0.4879	81	0.4568	0.5012	65	0.2923	0.4584
5. 2014 yılında gelirinizin iki kat arttığını ve aynı zamanda fiyatlar genel düzeyinin (enflasyon) de iki katı arttığını varsayalım. 2014 yılında gelirinize bağlı olarak alım gücünüzde nasıl bir değişiklik olmuş olur?	146	0.2534	0.4365	81	0.2593	0.4410	65	0.2462	0.4341
Ortalama	146	0.3630		81	0.3951		65	0.3231	

Tablo 2’de görüldüğü üzere; araştırmada temel düzey finansal okuryazarlık soruları basit ve bileşik faiz, enflasyon ve paranın zaman değeri gibi kavramların bilinirliğini ortaya çıkarmaya yönelik sorulardan meydana gelmektedir. Birinci soru basit faiz hesaplama kabiliyetini, ikinci soru bileşik faizin nasıl çalıştığını anlamayı ve

üçüncü soru enflasyonun etkisinin bilinirliğini ortaya çıkaran sorulardır. Ayrıca dördüncü soru paranın zaman değeri bilgisini ve beşinci soru da katılımcıların enflasyonu incelemektedir. Bu kavramlar, temel finansal işlemler, finansal planlama ve günlük finansal karar vermede ihtiyaç duyulan bilgilerdir (Rooij vd, 2011: 452).

Ankete dahil olan 146 öğrencinin temel düzey finansal okuryazarlık sorularına verdikleri cevaplara bakıldığında; genel olarak tüm öğrencilerin %36,3'nün sorulara doğru cevap verdiği görülmektedir. Yani çalışmaya katılan öğrencilerin temel düzey finansal okuryazarlık düzeyi %36,3 olarak ifade edilebilir. Çalışmadaki öğrencilerin eğitim alıp almama durumlarına göre değerlendirme yapılacak olursa; finans alanında eğitim alan öğrencilerin temel düzeydeki finansal okuryazarlık seviyeleri %39,51 olarak belirlenmiştir.

Temel düzey finansal okuryazarlık sorularının birincisi olan ve basit faizi hesaplama yeteneğini ölçen soruyu tüm öğrenciler %54,79 oranında doğru cevap vermişlerdir. Eğitim alan öğrenci sayısı 81 olarak belirlenmiş ve bu öğrencilerin %59,26'sı bu soruyu bilmıştır. Eğitim almayan 65 öğrencinin ise %49,23'ü soruyu doğru cevaplandırmıştır. Bileşik faiz bilgisini ölçen ikinci soruya ankete katılan tüm öğrencilerin %33,56'sı doğru cevap verirken; eğitim alanların %38,27'si ve eğitim almayanların %27,69'u doğru cevap verebilmiştir. Bileşik faiz konusundaki bilgiyi ortaya çıkarmaya çalışan temel düzey finansal okuryazarlık sorularının ikincisi tüm öğrenciler tarafından %33,56 oranında doğru cevaplandırılmıştır. Eğitim alan öğrencilerin bu soruyu doğru cevaplandırma yüzdesi %38,27 iken, eğitim almayanların %27,69 dur. Enflasyon konusunu oluşturan üçüncü soruyu tüm öğrencilerin %29,45'i doğru cevap vermiştir. Aynı soruya eğitim alan öğrencilerin %28,40'ı ve eğitim almayan öğrencilerin %30,77'si doğru cevap vermiştir. Görüldüğü gibi enflasyonun etkisi bilgisini ölçen soruya eğitim almayan öğrencilerin doğru cevap verme oranı alanlara göre daha fazladır. Paranın zaman değeri bilgisini ölçen dördüncü soruya ankete katılan tüm öğrenciler %38,36 oranında doğru cevap vermiştir. Bu soruya eğitim alan öğrenciler %45,68 doğru cevap verirken finans eğitimi almayan öğrenciler %29,23 oranında doğru cevap vermiştir. Temel düzey soruların sonuncusu olan ve katılımcıların para yanılması çekip çekmediklerini ortaya çıkaran soruya tüm öğrenciler %25,34 oranında doğru cevap vermiştir. Eğitim alan öğrenciler %25,93 ve eğitim almayan öğrenciler ise %24,62 oranında doğru cevap vermiştir.

Tablo 3: İleri Düzey Finansal Okuryazarlık Seviyesi

Değişkenler	Tüm Veri Seti			Eğitim Alanlar			Eğitim Almamış Olanlar		
	G. Sayısı	Ortalama	S.Sapma	G. Sayısı	Ortalama	S.Sapma	G. Sayısı	Ortalama	S.Sapma
İleri Düzey Değişkenler									
6. Aşağıdaki ifadelerden hangisi hisse senedi piyasasının temel fonksiyonunu tanımlar?	146	0.3356	0.4738	81	0.4321	0.4985	65	0.2154	0.4143
7. Eğer bir yatırımcı hisse senedi piyasasından B firmasının hisse senedini alırsa, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru olur?	146	0.4041	0.4924	81	0.4198	0.4966	65	0.3846	0.4903
8. Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?	146	0.2603	0.4403	81	0.2963	0.4595	65	0.2154	0.4143
9. Eğer bir yatırımcı B firmasının bonosunu alırsa, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru olur?	146	0.1986	0.4003	81	0.2716	0.4476	65	0.1077	0.3124
10. 10 ya da 20 yıl gibi uzun bir süreyi göz önünde bulduğumuzda, normalde hangi finansal varlık daha yüksek bir getiri sağlar?	146	0.2397	0.4284	81	0.2840	0.4537	65	0.1846	0.3910
11. Normal şartlarda zaman içinde hangi finansal varlık daha fazla dalgalanma gösterir?	146	0.3151	0.4661	81	0.3704	0.4859	65	0.2462	0.4341
12. Bir yatırımcı parasını farklı finansal araçlara yatırdığında, yapmış olduğu yatırımın riski?	146	0.2466	0.4325	81	0.2840	0.4537	65	0.2000	0.4031
13. 10 yıllık bir hazine bonusu aldığınızda, bu hazine bonosunu herhangi bir ceza ödemediğiniz 5 yıl boyunca satamayacağınız anlamına gelmektedir?	146	0.2808	0.4509	81	0.2840	0.4537	65	0.2769	0.4510
14. Hisse senedi fiyatları normalde hazine bonosundan daha risklidir?	146	0.3082	0.4633	81	0.2840	0.4537	65	0.3385	0.4769
15. Genelde şirkete ait hisse senedi satın almak yatırım fonu hisse senedi almaya göre daha güvenli bir getiri sağlar?	146	0.2466	0.4325	81	0.2099	0.4098	65	0.2923	0.4584
16. Eğer faiz oranları düşerse hazine bonusu fiyatları nasıl değişir?	146	0.1986	0.4003	81	0.2346	0.4264	65	0.1538	0.3636
Ortalama	146	0.2758		81	0.3064		65	0.2378	

Tablo 3'te görülen ileri düzey finansal okuryazarlık seviyesini ölçen soruların temel düzey sorulara göre daha fazla finans bilgisi gerektirdiği görülmektedir. Bu sorular yatırım ve portföy seçimi gibi konuları içeren daha ileri finans bilgisine dayalı sorulardır. Özellikle bu sorular hisse senedi, tahvil ve yatırım fonları gibi farklı finansal

varlıkların getirileri, riskliliği ve borsanın işleyişi gibi konular üzerinde durmaktadır. Ayrıca bu sorularda, katılımcıların risk çeşitlendirmesi kavramını, tahvil fiyatları ile faiz oranları arasındaki ilişkiyi anlamaları ölçülmek istenmiştir (Rooij, 2011: 453).

Ankete katılan tüm öğrencilerin genel olarak ileri düzey finansal okuryazarlık seviyesi %27,58 olarak görülmektedir. Eğitim alan grubun ileri düzey finansal okuryazarlık seviyesi %30,64 iken eğitim almayan grubun ise %23,78 şeklinde saptanmıştır. Bu bağlamda eğitim almayan grubun eğitim alan gruba göre ileri düzey finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu söylenebilir.

Altıncı soruda hisse senedi piyasasının temel fonksiyonu sorulmuş ve bu soruya tüm katılımcıların doğru cevap verme oranı %33,56 olarak belirlenmiştir. Eğitim alan öğrenci grubu ise bu soruya %43,21 oranında doğru cevap vermiştir. Finans ve muhasebe alanında eğitim almayan öğrencilerin ise doğru cevaplama oranı %21,54 olarak saptanmıştır. Bu bağlamda ileri düzey bir soru olan bu soruya eğitim alan öğrencilerin eğitim almayan öğrencilere oranla iki kat daha fazla doğru cevap vermesi beklenen bir durumdur. Finansal okuryazarlık için ileri düzey sorulardan ikincisi yine hisse senedi kavramı bilgisine yönelik bir sorudur. Tüm katılımcıların dahil olduğu grupta bu soruya doğru cevap öğrencisi oranı %40,41dir. Aynı soruya eğitim alan grubun doğru cevap oranı %41,98 iken eğitim almayan grubun doğru cevap verme oranı da %38,46 olarak belirlenmiştir. Sekizinci soru katılımcıların yatırım fonları kavramı hakkında bilgisini ölçen bir sorudur. Bu soruda yatırım fonu ile ilgili bir doğru ve üç yanlış ifade verilmiştir. Katılımcılara doğru olan ifadeyi bulmaları istenmiştir. Çalışmaya dahil edilen tüm öğrenciler bu soruyu %26,03 oranında doğru cevaplandırmışlardır. Eğitim alan grup %29,63, eğitim almayan grup ise %21,54 oranında doğru cevaplandırmıştır. İleri düzey finansal okuryazarlık sorularından dokuzuncusu araştırmaya katılanların borç senedi olan bono kavramı ile ilgili bilgisini ölçmeye yönelik bir sorudur. Tüm katılımcılar bu soruya %19,86 oranında doğru cevaplamıştır. Eğitim alan grubun doğru cevaplama oranı %27,16 iken eğitim almayan grubun doğru cevaplama oranı da %10,77 şeklinde belirlenmiştir. Eğitim almış olmanın bu soru üzerinde oldukça yüksek bir etkisinin olduğu görülmektedir. Onuncu soru finansal varlıkların getiri farklılıklarının bilinip bilinmediğini anlamaya yöneliktir. Ankete katılan tüm öğrenciler bu soruya %23,97 oranında doğru cevap vermişlerdir. Eğitim alan öğrenci grubunun bu soruya verdiği doğru cevap yüzdesi ise %28,40'tır. Eğitim almayan öğrenci grubu ise %18,46 gibi bir oranda doğru cevap vermiştir. On birinci soru çeşitli finansal varlıkların risklilik durumları ile ilgili bir sorudur. Bu soruya tüm katılımcıların doğru cevap verme yüzdesi %31,51'dir. Eğitim alan öğrencilerin ise %37'si finansal varlıkların risklilikleri konusunda bilgi sahibidir denebilir. Buna karşın eğitim almayan öğrencilerin finansal varlıkların riskleri konusundaki bilgileri bilme yüzdeleri %24,62'dir. On ikinci soruda katılımcıların çeşitlendirme ve riskliliğe etkisi konusunda bilgileri sınanmış ve tüm katılımcıların %24,66'sının bu soruya doğru cevap verdiği saptanmıştır. Finans ve muhasebe alanında eğitim alan grubun ise çeşitlendirme kavramı ile ilgili bilgisi %28,4 iken eğitim almayan grubun ise %20'dir.

Diğer bir ileri düzey finansal okuryazarlık sorusu olan on üçüncü soru, borçlanma araçlarından olan hazine bonusu bilgisini ölçmeye yöneliktir. Bu soruya tüm katılımcıların doğru cevap verme oranı %28'dir. Yine bu soruya finans ve muhasebe eğitimi alan öğrenciler %28,4, eğitim almayan öğrenciler ise %27,69 oranında doğru

cevap vermiştir. Finansal varlıkların risk durumu hakkındaki bilgiyi ölçen diğer bir soruda da öğrencilere hisse senedi ile hazine bonusu finansal araçlarının risklilik durumlarının karşılaştırılması istenmiştir. Çalışmaya katılan tüm öğrenciler bu soruya %30,82 oranında doğru cevap verebilmiştir. İlginç bir şekilde eğitim alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre bu soruya cevap verme oranlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Eğitim alan öğrenciler %28,4 oranında doğru cevap verirken, almayan öğrenciler %33,85 oranında doğru cevap vermişlerdir.

İleri düzey finansal okuryazarlık sorularından bir diğeri yatırım fonu hisse senedi ile normal hisse senedi riskini karşılaştırmış ve hangi finansal varlığın daha güvenli getiri sağladığını sormuştur. Ankete katılan tüm öğrencilerin %24,66'sı bu soruya doğru cevap vermiştir. Eğitim alan öğrencilerin %20,99'u bu soruya doğru cevap verirken, eğitim almayanların %29,23 doğru cevap vermiştir. Finansal okuryazarlık ileri düzey sorularının sonuncusu ise tahvil ile faiz oranları arasındaki ilişkiye dair bilginin ölçülmesine dayanmaktadır. Ankete katılan tüm öğrencilerin bu soruya doğru cevap verme yüzdesi %19,86 olarak belirlenmiştir. Eğitim alan grup %23,46 oranında doğru cevap verirken eğitim almayan grup ise %15,38 oranında doğru cevap vermiştir.

1.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Eğitim Alıp Almamalarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerine Etkisinin sonuçları

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Eğitim Alıp Almamalarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerine Etkisinin sonuçları Tablo 4'te gösterildiği şekildedir.

Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Alma Durumunun Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Etkisi (Probit Analiz Sonuçları)

Modeller	Katsayı	Standart Sapma	Z	P>z	%95 Güven Aralığı	
1. Bankada 100 TL mevduatın olduğunu ve yıllık faiz oranının %2 olduğunu varsayalım. 5 yıl sonra sizce bankadaki para ne kadar olur?	0.0562944	0.2507664	0.22	0.822	-0.4351988	0.5477876
2. Bankada 100 TL mevduatın olduğunu ve yıllık faiz oranının %20 olduğunu ve parayı bankadan çekmediğini varsayalım. 5 yıl sonra banka hesabında toplam ne kadar para olur?	0.1188447	0.2805649	0.42	0.672	-0.4310524	0.6687418
3. Mevduat faiz oranının yıllık bazda %1 ve enflasyon oranının %2 olduğunu varsayalım. 1 yıl sonra bankadaki paranızla alım gücünüz ne şekilde değişir?	-0.2766875	0.2646757	-1.05	0.296	-0.7954424	0.2420675
4. Arkadaşımıza bugün 10.000 TL ve onun kardeşine 3 yıl sonra almak koşuluyla 10.000 TL miras kalırsa, söz konusu miras nedeniyle hangisi daha fazla zenginleşmiştir?	0.6584559	0.2538664	2.59	0.009***	0.1608869	1.156025
5. 2014 yılında gelirinizin iki kat arttığını ve aynı zamanda fiyatlar genel düzeyinin (enflasyon) de iki katı arttığını varsayalım. 2014 yılında gelirinize bağlı olarak alım gücünüzde nasıl bir değişiklik olmuş olur?	0.1994626	0.287078	0.69	0.487	-0.3632	0.7621252
6. Aşağıdaki ifadelerden hangisi hisse senedi piyasasının temel fonksiyonunu tanımlar?	0.8578754	0.2717152	3.16	0.002***	0.3253235	1.390427
7. Eğer bir yatırımcı hisse senedi piyasasından B firmasının hisse senedini alırsa, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru olur?	-0.3208876	0.2569316	-1.25	0.212	-0.8244643	0.1826891
8. Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?	0.5526086	0.2932031	1.88	0.059*	-0.0220588	1.127276
9. Eğer bir yatırımcı B firmasının bonosunu alırsa, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru olur?	0.8816856	0.3365296	2.62	0.009***	0.2220997	1.541271

olur?							
10. 10 ya da 20 yıl gibi uzun bir süreyi göz önünde bulduğumuzda, normalde hangi finansal varlık daha yüksek bir getiri sağlar?	0.0590749	0.2944075	0.2	0.841	-0.5179532	0.6361031	
11. Normal şartlarda zaman içinde hangi finansal varlık daha fazla dalgalanma gösterir?	0.7032918	0.2726856	2.58	0.01***	0.1688379	1.237746	
12. Bir yatırımcı parasını farklı finansal araçlara yatırdığında, yapmış olduğu yatırımın riski?	0.1905861	0.2828987	0.67	0.501	-0.3638853	0.7450574	
13. 10 yıllık bir hazine bonusu aldığınızda, bu hazine bonosunu herhangi bir ceza ödmeden 5 yıl boyunca satamayacağınız anlamına gelmektedir?	-0.0116576	0.2662435	-0.04	0.965	-0.5334854	0.5101701	
14. Hisse senedi fiyatları normalde hazine bonosundan daha risklidir?	-0.62711	0.2834778	-2.21	0.027**	-1.18271	-0.0715	
15. Genelde şirkete ait hisse senedi satın almak yatırım fonu hisse senedi almaya göre daha güvenli bir getiri sağlar?	-0.4168522	0.2768552	-1.51	0.132	-0.9594784	0.1257741	
16. Eğer faiz oranları düşerse hazine bonusu fiyatları nasıl değişir?	0.384953	0.3067627	1.25	0.21	-0.21629	0.986197	
Sabit	-0.6441226	0.2776857	-2.32	0.02**	-1.188377	-0.0998686	

*p <0,1; ** p<0,05; *** p<0,01

Tablo 4'te de görüldüğü üzere temel ve ileri düzey anket soruları kullanılarak araştırmaya katılan öğrencilerin finans alanında eğitim alıp almama durumlarının finansal okuryazarlık düzeylerine bir etkisinin olup olmadığı Probit Regresyon analizindeki Eğilim Skoru Eşleştirme metodu ile analiz edilmiştir.

İlk olarak temel düzey soruların yer aldığı ilk beş soru açısından eğitim alıp almamanın finansal okuryazarlık seviyesine bir etkinin olup olmadığına bakılmıştır. Temel düzey sorular faiz, paranın zaman değeri ve enflasyon kavramlarının bilinirliğini ölçen basit düzey finansal sorulardan oluşmaktadır. Temel düzey sorular içinde yalnızca paranın zaman değeri kavramına dayanan dördüncü soruda eğitim almanın öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerine etkisinin olduğu görülmektedir. Yani finans alanında eğitim alan öğrencilerin bu soruya daha fazla doğru cevap verdikleri görülmüştür. Bu bağlamda, paranın zaman değeri kavramını ele alan soruda eğitim alıp almama durumu ile öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki söz konusudur. Diğer temel düzey sorularda eğitim alma ile finansal okuryazarlık arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çalışmanın ileri düzey soruları ise; hisse senedi, borçlanma araçları, finansal varlıkların risklilikleri, yatırım fonları, risk çeşitlendirmesi ve tahvil ile faiz arasındaki ilişki gibi ileri düzey finansal bilgileri ölçen sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde hisse senedi, yatırım fonu, borçlanma araçları kavramları ve finansal araçların riskliliği ile ilgili bilgileri ölçen; sırasıyla altıncı, sekizinci, dokuzuncu ve on birinci sorularda eğitim almanın finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin olduğu belirlenmiştir. Yani bu sorulara göre, öğrencilerin finans alanında eğitim alması ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki vardır. Finans ve muhasebe alanında eğitim almış öğrenciler almayan öğrencilere göre bu sorulara daha çok doğru cevaplandırmıştır. Ancak diğer ileri düzey sorulara göre eğitim alma ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Aynı zamanda yaş ve cinsiyet faktörleri ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında bir ilişkinin olup olmadığına bakılmış ancak istatistiksel anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

SONUÇ

Finansal okuryazarlık, bireylerin refah bir hayat yaşamasını sağlayabilecek olan sahip olunması gereken finansal bilgilerin kullanılabilmesidir. Bireylerin rasyonel finansal kararlar alabilecek ölçüde finansal bilgilerinin olması, onların yaşamlarında daha az maliyete katlanmalarını, karmaşık finansal araçları daha rahat kullanabilmelerini hatta emeklilik planlarını daha doğru yapabilmelerini sağlayabilir. Bu bağlamda, kişiler rasyonel finansal kararlar ile tasarruf edebilir ve birikimlerini sermaye piyasalarına yönlendirebilir. Böylece finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek olması toplumlarda sermaye piyasasının gelişmesine kadar etki yaratabilir ve refah bir toplum anlamına gelebilir.

Bu çalışmada Şırnak Üniversitesi merkez kampüsünde bulunan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin dahil edildiği bir anket çalışması ile öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri ölçülmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda finans ve muhasebe alanında eğitim alıp almamanın finansal okuryazarlık seviyesine bir etkisinin olup olmadığı analiz edilmiştir.

Elde edilen analiz sonuçlarına göre; genel finansal okuryazarlık seviyesi tüm öğrenciler için %31,94, eğitim alanlar için %35,07 ve eğitim almayanlar için %28,45 olarak saptanmıştır. Bu sonuç, Lusardi vd. (2010) , Lusardi ve Mitchell (2011)'in çalışmalarında genç nüfusun ve kadınların faiz, enflasyon ve risk dağıtım gibi kavramlarda yetersiz olduğu yani finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğunu saptadıkları çalışmaları ile benzerlik göstermektedir. Yine Sarıgül (2014) , Şahin (2014) , Alkaya ve Yağlı (2015) , Kılıç, Ata ve Seyrek (2015) Kaya (2015)'nın üniversite öğrencilerini dahil ettikleri çalışmalarında öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğunu saptadıkları çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Analiz sonuçlarına göre; temel düzey finansal okuryazarlık seviyesi tüm öğrenciler için %36,30, eğitim alanlar için %39,51 ve eğitim almayanlar için ise %32,31 olarak belirlenmiştir. İleri düzey finansal okuryazarlık seviyesi tüm öğrenciler için %27,58, eğitim alanlar için %30,64 ve eğitim almayan için ise %23,78 olarak ortaya koyulmuştur.

Finans ya da muhasebe alanında eğitim alanın finansal okuryazarlık düzeyine olan etkisinin araştırıldığı Eğilim Skoru Eşleştirme yöntemiyle yapılan Probit Regresyon Analiz sonuçlarına göre ise; temel düzeyde paranın zaman değerinin sorulduğu soruda, ileri düzeyde ise hisse senedi, bono gibi yatırım araçlarının, yatırım fonlarının ve finansal araçların riskliliğinin sorulduğu sorularda eğitimin finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin olduğu saptanmıştır. Yani özellikle ileri düzey soruların bilinme durumu ile eğitim alma arasında pozitif bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Ancak diğer sorular baz alındığında eğitim alma ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sonuç itibarıyla İleri

düzy finansal okuryazarlık seviyesinde eğitim almanın finansal okuryazarlık seviyesini etkilediği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra yaş ve cinsiyet ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Şırnak üniversitesi öğrencilerinin örneklem alındığı bu çalışmadan sonra, Şırnak ili halkının, Şırnak ilinde faaliyet gösteren KOBİ yöneticilerinin ve ildeki diğer karar alıcıların da finansal okuryazarlık seviyesi ölçülebilir.

KAYNAKÇA

- Abadie, A. and Imbens, G. W. (2016). Matching on the Estimated Propensity Score. *Econometria*, 84(2): 781-807.
- Agnew, J. R., Bateman, H. and Thorp, S. (2013). Financial Literacy and Retirement Planning in Australia. University of New South Wales. *Advancing Education in Quantitative Literacy*, 6(2): 1-25.
- Ahmetoğulları, K. ve Parmaksız, H. (2017). Finansal İyilik Halinin Finansal Okuryazarlık Ve Kredi Kartı Tutumuyla İlişkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(48): 317-330.
- Aksoylu, S. ve ötekiler (2017). A Baseline Investigation of Financial Literacy Levels: The Case of Kayseri Province. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 75: 229-246.
- Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40): 585-599.
- Almenberg, J. and Dreber, A. (2015). Gender, stock market participation and financial literacy. *Economics Letters*, 137: 140-142.
- Altıntaş, K. M. (2009). Belirlenmiş Katkı Esaslı Emeklilik Planlarında Finansal Eğitimin Önemi: Katılımcıların Finansal Okur Yazarlığı Çerçevesinde Alternatif Bir Yatırım Eğitimi Modeli. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9): 151-176.
- Atan, F. ve Biçer, E. B. (2017). Sağlık Bakanlığına Bağlı Hastanelerde Çalışan Sağlık Personelinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Sivas İli Örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 5(2): 481-499.
- Atkinson, A. and Messy, F. (2012). Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, 15 OECD Publishing.
- Barış, S. (2016). Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2): 13-38.
- Bayram, S., S. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*, 2(2): 105-135.
- Bernheim, B. D. and Garrett, D. M. (2003). The Effects of Financial Education in the Workplace: Evidence from a Survey of Households. *Journal of Public Economics*, 87: 1487-1519.
- Brown, M. and Graf, R. (2013). Financial Literacy, Household Investment And Household Debt: Evidence From Switzerland. Working Papers On Finance. 13/1 Swiss Institute Of Banking And Finance (S/Bf – Hsg), 1-31.
- Çam, H. ve Çam, A. V. (2016). Finansal Okuryazarlığın Mobil Bankacılık Kullanımındaki Rolü: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bir Araştırma. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 1(3): 98-105.

- Duarte, F. and Hastings, J. .S. (2012). Fettered Consumers and Sophisticated Firms: Evidence From Mexico's Privatized Social Security Market. National Bureau of Economic Research, NBER Working Paper Series, 1-41.
- Er, F. ve ötekiler (2014). Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(4): 113-126.
- Fettahoğlu, S. (2015). Hane Halkının Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Kocaeli'nde Bir Araştırma. Muhasebe Finansman Dergisi, 67: 101-116.
- GAO (United States Government Accountability Office) (2009). Financial Literacy and Education Commission. GAO-09-638T, 1-20.
- Heckman, J. J., Ichimura, H. and Todd, P. (1998). Matching As An Econometric Evaluation Estimator. The Review of Economic Studies, 65: 261-294.
- Hung, A., Parker, A. M. and Yoong, J. K. (2009). Defining and Measuring Financial Literacy. Working Paper WR-708. RAND Corporation, 1-28.
- Kaderli, Y., Gümüş, U. T. ve Danışman, E. (2016). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Türk Silahlı Kuvvetleri Emekli Personeli Üzerinde Bir Araştırma. Finans ve Bankacılık Çalışmaları Dergisi, 5(5): 52-70.
- Kılıç, Y., Ata, H. A. ve Seyrek, İ. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Muhasebe Finansman Dergisi, 66: 129-150.
- Kim, M., Choi, S. and Lee, J. (2017). Economic System and Financial Literacy: Evidence from North Korean Refugees. Emerging Markets Finance & Trade, 53: 2505-2527.
- Klapper, L. F., A. Lusardi, and P. Van Oudheusden (2015). Financial literacy around the World. Insights From The Standard & Poor's Ratings Services Global Financial Literacy Survey, <http://www.finlit.mhfi.com> (23 Ekim 2017)
- Kum, H. and Masterson, T. (2008). Statistical Matching Using Propensity Scores: Theory and Application to the Levy Institute Measure of Economic Well-Being. The Levy Economics Institute of Bard College, Working Paper, 535: 1-32.
- Lusardi, A., Mitchell, O., S. and Curto, V. (2010). Financial Literacy Among the Young. The Journal of Consumer Affairs, 44(2): 358-380.
- Lusardi, A. (2008). Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice?. NBER Working Paper No. 14084, 1-29.
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2005). Financial Literacy and Planning: Implications for Retirement Wellbeing. DNB Working Paper, 78: 1-36.
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2011). Financial Literacy and Retirement Planning in the United States. NBER Working Papers, 17108, Center for Research on Pensions and Welfare Policies, Turin-Italy.
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2013). The Economic Importance Of Financial Literacy: Theory And Evidence. Nber Working Paper Series, 18952: 1-63.
- Lusardi, A. and Tufano, P. (2009). Debt Literacy, Financial Experiences, and Overindebtedness. National Bureau of Economic Research, NBER Working Paper Series, 1-46.
- Marcolin, S. (2008). Financial Literacy Among University Students: An Australian Case Study. University of Wollongong Research Online, <http://ro.uow.edu.au> (15 Ekim 2017)
- Mercan, N. (2012). Ekonomi Okur Yazarlığına Yönelik Ampirik Bir Araştırma. Ekonomi Bilimleri Dergisi, 4(2): 109-118.

- Meydan, M. C. (2014). Kalkınma Ajansları Desteklerinin Değerlendirilmesi: Karşıt Durum Etki Değerlendirme Örneği. Kalkınma Bakanlığı: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara, 1-255.
- OECD (2011). Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy, the International Network on Financial Education, <https://www.oecd.org/finance/financial-education/49319977.pdf>, (20 Ekim 2017)
- Özen, E. ve Kaya, Z. (2015). Finansal Okuryazarlık Seviyesinin Ölçülmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. 19. Finans Sempozyumu, 21-24 Ekim 2015. Çorum.
- Rooij, M. V., Lusardi, A. and Alessie, R. (2011). Financial Literacy and Stock Market Participation. *Journal of Financial Economics*, 101: 449-472.
- Rosenbaum R. P. and Rubin B. D. (1983). The Central Role of the Propensity Score in Observational Studies for Causal Effects. *Biometrika*, 70(1): 41-55.
- Sarıgül, H. (2014). A Survey of Financial Literacy Among University Students, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 207-224.
- Serin, H., Şahin, Y. ve Durgun, M. (2016). The Determination of Economic Literacy Level of Forest Products Industry Managers: A Sample of Kahramanmaraş Province. *Turkey Ormançılık Dergisi*, 12(2): 215-221.
- Sezer, D. ve Demir, S. (2015). Yatırımcıların Finansal Okuryazarlık ve Bilişsel Yetenek Düzeylerinin Psikolojik Yanılsamalar ile İlişkisi. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 66: 69-88.
- Şahin, C. (2014). Bir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma: Bozüyük Meslek Yüksekokulu Örneği. *Uluslararası Hakemli Ekonomi Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 2: 19-29.
- TEB (2014). Türkiye’de Finansal Erişim ve Okuryazarlık. <https://www.teb.com.tr/upload> (17 Ekim 2017)
- TEB (2015). Türkiye Ekonomi Bankası. Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi. <http://www.teb.com.tr/document/finansalokuryazarlik-ve-erisim-endeksi.pdf> (10 Eylül 2017)
- Temizel, F. ve Bayram, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1): 73-86.
- Ünal, S., Düğger, Y. S. ve Söylemez, C. (2015). Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*. 10(1): 31-52.
- Yardımcıoğlu, M. ve Yörük, A. (2016). Türkiye’deki Finansal Okuryazarlığın Ve Finansal Farkındalığın Durumu. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 9(2): 173-208.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, M. ve ötekiler (2017). Financial Literacy Level of Individuals and Its Relationships to Demographic Variables. *Mediterranean Journal of Social Science*, 8(3): 19-26.

Ek: Uygulanan Anket Örneği

Şırnak Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ölçülmesine Yönelik Bir Alan Araştırması

1-Bankada 100 TL mevduatın olduğunu ve yıllık faiz oranının %2 olduğunu varsayalım. 5 yıl sonra sizce bankadaki para ne kadar olur?

a)102 TL'den fazla b)Tam 102 TL c)102 TL'den az d)Bilmiyorum

2-Bankada 100 TL mevduatın olduğunu ve yıllık faiz oranının %20 olduğunu ve parayı bankadan çekmediğini varsayalım. 5 yıl sonra banka hesabında toplam ne kadar para olur?

a)200 TL'den fazla b)200 TL c)200 TL'den az d)Bilmiyorum

3-Mevduat faiz oranının yıllık bazda %1 ve enflasyon oranının %2 olduğunu varsayalım. 1 yıl sonra bankadaki paranızla alım gücünüz ne şekilde değişir?

a)Tamamen aynı kalır b)Bugünden daha az olur c)Bugünden daha çok olur
d)Bilmiyorum

4-Arkadaşınıza bugün 10.000 TL ve onun kardeşine 3 yıl sonra almak koşuluyla 10.000 TL miras kalırsa, söz konusu miras nedeniyle hangisi daha fazla zenginleşmiştir?

a)Arkadaşım b)Arkadaşımın kardeşi c)İkisi de eşit oranda d)Bilmiyorum

5-2014 yılında gelirinizin iki kat arttığını ve aynı zamanda fiyatlar genel düzeyinin (enflasyon) de iki katı arttığını varsayalım. 2014 yılında gelirinize bağlı olarak alım gücünüzde nasıl bir değişiklik olmuş olur?

a)Aynı kalmıştır b)Azalmıştır c)Artmıştır d)Bilmiyorum

6-Aşağıdaki ifadelerden hangisi hisse senedi piyasasının temel fonksiyonunu tanımlar?

a)Hisse senedi piyasası hisse getirisini tahmin etmede yardımcı olur
b)Hisse senedi piyasası hisse fiyatlarında bir artışa yol açar
c)Hisse senedi piyasası hisse senedi almak ve satmak isteyen kişileri bir araya getirir
d)Hiçbiri
e)Bilmiyorum

7-Eğer bir yatırımcı hisse senedi piyasasından B firmasının hisse senedini alırsa, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru olur?

a)B firmasının bir kısmına sahip olur b)B firmasına borç para vermiş olur
c)B firmasının borçları için yükümlü hale gelir d)Hiçbiri
e)Bilmiyorum

8-Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a)Yatırım fonuna bir kez yatırım yaptığımızda ilk yıl yatırdığımız miktarı geri çekemeyiz
b)Yatırım fonları hisse senedi ve hazine bonusu gibi farklı finansal araçlara yatırım yapabilir
c)Yatırım fonları geçmiş yıldaki performansına bağlı olarak garantili bir getiri oranında ödeme yapar
d)Hiçbiri
e)Bilmiyorum

9-Eğer bir yatırımcı B firmasının bonosunu alırsa, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru olur?

a)B firmasının bir kısmına sahip olur
b)B firmasına borç para ermiş olur
c)B firmasının borçları için yükümlü hale gelir
d)Hiçbiri e)Bilmiyorum

10-10 ya da 20 yıl gibi uzun bir süreyi göz önünde bulduğumuzda, normalde hangi finansal varlık daha yüksek bir getiri sağlar?

a)Mevduat hesabı b)Hazine Bonusu c)Hisse Senedi d)Bilmiyorum

11-Normal şartlarda zaman içinde hangi finansal varlık daha fazla dalgalanma gösterir?

a)Bono b)Tahvil c)Hisse Senedi d)Bilmiyorum

12-Bir yatırımcı parasını farklı finansal araçlara yatırdığında, yapmış olduğu yatırımın riski?

a)Artar b)Azalır c)Aynı Kalır d)Bilmiyorum

13-10 yıllık bir hazine bonusu aldığımızda, bu hazine bonusunu herhangi bir ceza ödemededen 5 yıl boyunca satamayacağımız anlamına gelmektedir?

a)Doğru b)Yanlış c)Bilmiyorum

14-Hisse senedi fiyatları normalde hazine bonusundan daha risklidir?

a)Doğru b)Yanlış c)Bilmiyorum

15-Genelde şirkete ait hisse senedi satın almak yatırım fonu hisse senedi almaya göre daha güvenli bir getiri sağlar?

a)Doğru b)Yanlış c)Bilmiyorum

16-Eğer faiz oranları düşerse hazine bonusu fiyatları nasıl değişir?

a)Artar b)Azalır c)Aynı Kalır d)Hiçbiri e)Bilmiyorum

Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

Yaşınız: (.....)

Doğum Yeriniz:.....

Şırnak Üniversitesi'nde Hangi Bölümde Okumaktasınız:.....

Şırnak Üniversitesi'nde finans, bankacılık, muhasebe vb. muhasebe-fınansman dersi ya da eğitimi aldınız mı? Evet ( ) Hayır ( )

Şırnak Üniversitesi'nde eğitime başlamadan önce, herhangi bir yerde (okul, kurs vb.) finans, bankacılık, muhasebe vb. muhasebe-fınansman dersi ya da eğitimi aldınız mı? Evet ( ) Hayır ( )